

Maakuntapuntari 2017

Pirkanmaalaisten näkemykset identiteetistä, päättäjistä, maakunnan tulevaisuudesta ja itsehallinnosta

Asukkaiden mielestä Pirkanmaan valttikortteja tulevaisuudessa ovat paremmat kulutus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet, hyvät liikenneyhteydet, tarjolla olevat työpaikat sekä vireä yritystoiminta. Uhkia puolestaan ovat asumisen kustannukset, terveys- ja sosiaalipalveluiden heikentyminen, rikollisuuden ja turvattomuuden lisääntyminen sekä maakunnan ja sen kuntien talousongelmat.

Luottamusta päättäjiin tulisi tutkimuksen mukaan pystyä parantamaan. Vähemmistö Pirkanmaan asukkaista tuntee luottamusta kuntien ja maakunnan päätöksentekijöitä kohtaan. Kaikesta huolimatta kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeelliseksi.

Pirkanmaan asukkaiden samaistuminen omaan maakuntaan on varsin laimeaa. Maakunnan ylivertaisesti tärkein tehtävä on sosiaali- ja terveydenhuolto

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat alueellista identiteettiä, maakunnan kehitysnäkymiä, luottamusta päättäjiin, maakunnan menestystekijöitä ja tehtäviä tulevaisuudessa, alueellista itsehallintoa sekä sote-uudistuksen seuraamuksia. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia.

Alueellinen identiteetti

Pirkanmaalaisten samaistuminen maakuntaan on laimeaa, mutta ei eroa muista suomalaisista

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan asukkaiden tunneperäistä sidosta, samaistumista alueeseen. Kysymys on siitä, miten asukkaat tuntevat kuuluvansa jollekin alueelle, miten he hahmottavat alueensa ja tiedostavat sen luonteen.

Tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin ihmiset samaistuvat erilaisiin alueellisiin kokonaisuuksiin. Merkittävin alueellisen samaistumisen kohde on maakunnan asukkaiden keskuudessa Suomi kokonaisuutena. Lähes kaikki maakunnan asukkaat kokevat samaistuvansa omaan maahan ainakin jonkin verran (94 %). Lähes kolme neljästä (72 %) kokee samaistuvansa erittäin tai melko voimakkaasti.

Pirkanmaalla samaistutaan vahvasti myös kotikuntaan/-kaupunkiin (88 % vähintään jonkin verran ja 57 % erittäin tai melko voimakkaasti) sekä Eurooppaan kokonaisuudessaan (81 % ja 47 %).

Samaistuminen kuntaa pienempiin alueellisiin kokonaisuuksiin kylä, kunnanosa, kaupunginosa tai asuinalue (kortteli, naapurusto) on vähemmän voimakasta kuin yhteenkuuluvuus omaan kotikuntaan/-kaupunkiin kokonaisuutena.

Samaistuminen omaan maakuntaan ei ole erityisen voimakasta. Pirkanmaalaisista enemmistö (59 %) kiinnittyy maakuntaansa vähintään jonkin verran ja koko maailmaan vastaavasti saman suuruinen joukko (60 %).

Muihin maakuntiin verrattuna erot ovat asiallisesti vähäisiä. Pirkanmaalla samaistutaan kuitenkin hieman keskimäärää voimakkaammin omaan kotikuntaan/-kaupunkiin.

Maakunnallisen identiteetin tulisi vastaisuudessa nojautua etenkin luontoon, historiaan ja perinteisiin sekä omintakeiseen kulttuuriin

Alueellisella identiteetillä tarkoitetaan sellaisten tekijöiden kokonaisuutta, jotka lisäävät ihmisten yhteenkuuluvaisuuden tunnetta asuinalueeseen. Tutkimuksessa vastaajat arvioivat sitä, mihin tekijöihin maakunnan identiteetin pitäisi tulevaisuudessa perustua; minkä kaikkien tekijöiden varaan tulisi rakentaa. Tehtävänä oli valita korkeintaan kolme tärkeintä neljätoista tekijää sisältäneeltä listalta.

Pirkanmaalla haluttaisiin maakunnan identiteetin perustuvan ennen muuta esteettisiin tekijöihin, luontoon, maisemiin ja rakennuksiin (46 %), historiaan ja perinteisiin (39 %) sekä omaleimaiseen kulttuuriin (39 %). Monelle myös maakunnan hyvät palvelut (31 %) sopisivat maakunnallisen identiteetin rakennusaineiksi.

Oman maakunnan vahva media, asukkaiden menestys kilpaurheilussa, tieteissä ja taiteissa sekä kansainvälinen, elävä ilmapiiri eivät ole maakunnallisen identiteetin keskeisimpiä rakennusaineita, vaikka ovat muuten monille ihmisille tärkeitä asioita.

Pirkanmaalaisten näkemykset identiteetin rakennusaineista ovat samansuuntaisia kuin koko maan väestön keskimäärin. Tampereen kaupungin merkitys maakunnan identiteettiä vahvistavana tekijänä saa kuitenkin enemmän painoarvoa kuin keskuskaupungit useimmissa muissa maakunnissa.

Miten maakunta muuttuu?

Asumisen kustannukset, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä maakunnan ja kuntien talous ovat Pirkanmaan kipupisteitä tulevaisuudessa

Näkemyksiä oman maakunnan kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista asioita ja kysyttiin, millaiseksi arvioi oman maakunnan kehityksen seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Löytyy neljä asiaa, joissa enemmistö Pirkanmaalla odottaa kehityksen maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä asiat ovat asumisen hinta (72 % arvioi kehittyvän huonompaan suuntaan), terveys- ja sosiaalipalvelut (58 %) sekä maakunnan (50 %) ja sen kuntien (54 %) talouden kehitys. Yleistä järjestystä ja rikollisuutta koskevat odotukset ovat myös melko pessimistisiä.

Moni pelkää myös maahanmuuton ongelmien lisääntyvän.

Optimistisemmiksi näkemykset kääntyvät, kun vastaajat arvioivat kauppapalveluja ja kulutusmahdollisuuksia (53 % arvioi kehittyvän parempaan suuntaan), liikenneyhteyksiä (53 %), työllisyyttä (45 %) sekä harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia (43 %). Aika moni odottaa kansainvälisyyden ja yritystoiminnan vireyden osalta parempaa tulevaisuutta.

Tuloksista huokuu tulevaisuuden kuva, jossa kulutus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet maakunnassa sekä työpaikkojen määrä voisivat lisääntyä. Kuntien ja maakunnan talouden kuitenkin epäillään asettavan rajoitteita odotusten toteutumiselle.

Odotukset Pirkanmaalla poikkeavat eräiltä osin selvästi koko maan keskiarvosta. Keskimäärää optimistisempia pirkanmaalaiset ovat, kun arvioivat kauppa- ja kulutusmahdollisuuksia, maakunnan liikenneyhteyksiä sekä koulutusmahdollisuuksia. Hieman keskimäärää useammin pirkanmaalaisia arveluttaa asumisen kustannukset ja kuntien talouden kehitys. Muilta osin näkemykset tulevaisuudesta ovat lähellä koko maan keskiarvoa.

Luottamus päättäjiin

Pirkanmaalaiset luottavat keskimäärää enemmän oman kotikunnan päättäjiin

Kansalaisten suhdetta kotikuntaan ja maakuntaan lähestytään seuraavassa luottamuksen näkökulmasta. Luottamussuhteen selvittäminen antaa tietoa päätöksentekijöiden nauttiman legitiimiyden asteesta, siitä koetaanko niiden toiminta oikeutetuksi ja hyväksytyksi. Luottamus päivittyy jatkuvasti vastauksena muuttuviin olosuhteisiin ja tapahtumiin.

Tutkimuksessa tiedusteltiin luottamusta kotikunnan, oman maakunnan, valtakunnan tason ja Euroopan unionin päättäjiin. Tuloksista käy ilmi, että luottamus päättäjiin on heikkoa riippumatta tarkastelutasosta.

Pirkanmaan asukkaista ainoastaan kuudesosa luottaa erittäin tai melko paljon Euroopan unionin päättäjiin (17 %) ja neljännes kotimaan valtakunnan tason päätöksentekijöihin (25 %). Oman maakunnan päättäjät eivät pärjää yhtään paremmin. Vain neljäsosa antaa vapauttavan tuomion maakunnan päättäjiille (25 %).

Merkillepantavaa tuloksissa on se, että oman kotikunnan päättäjät eivät ole kovin hyvässä hapessa Pirkanmaan asukkaiden keskuudessa. Lähes kaksi viidestä (38 %) luottaa erittäin tai melko paljon ja enemmistö (56 %) ei luota kovinkaan paljon tai ei lainkaan.

Pirkanmaalla asuvat suhtautuvat kuitenkin keskimäärää myönteisemmin oman kotikunnan päättäjiin. Muilta osin näkemykset eivät juurikaan poikkea koko maan väestön keskiarvosta.

Maakunnan tärkeimmät menestystekijät tulevaisuudessa

Asukkaiden mielestä Pirkanmaan valttikortteja ovat etenkin liikenneyhteydet ja hyvät palvelut

Alueet kilpailevat keskenään kansallisesti kuin kansainvälisesti. Tämän takia on oleellista tunnistaa maakuntien vahvuudet ja heikkoudet, jotta kyettäisiin määrittämään menestystekijät. Maakuntien kilpailukykyä kartoitettiin tutkimuksessa tiedustelemalla asuinmaakunnan menestymisen avaintekijöitä vastaisuudessa. Tehtävänä oli valita kolme tärkeintä tekijää maakunnan tulevaisuuden menestymisen kannalta.

Pirkanmaalla nousee kaksi tekijää ylitse muiden. Asukkaiden mielestä nämä tärkeistä tärkeimmät menestystekijät ovat hyvät liikenneyhteydet (43 % valitsee kolmen tärkeimmän joukkoon) ja hyvät palvelut (42 %). Vailla merkitystä ei ole myöskään pienten ja keskisuurten yritysten pysyminen Pirkanmaan alueella (32 %). Muiden tekijöiden tärkeysarvo jää em. jälkeen. Listan tyveen, vähiten tärkeiksi menestystekijöiksi, asettuvat työvoiman laatu (osaaminen) ja edullinen hinta.

Verrattuna muiden maakuntien asukkaiden näkemyksiin Pirkanmaalla panostettaisiin etenkin korkeakouluihin ja muihin oppilaitoksiin.

Maakuntien tärkeimmät tehtävät vuodesta 2019 lähtien

Maakunnan ylivertaisesti tärkein tehtävä on sosiaali- ja terveydenhuolto

Vuonna 2019 maakunnat vastaavat monista tehtäväalueista. Niillä on itsehallinto ja siten mahdollisuus päättää maakunnan taloudesta ja toiminnasta. Maakuntien ylintä päätösvaltaa käyttää suoralla vaalilla valittu valtuusto. Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko tuleville 18 maakunnalle kaavailuista tehtävistä ja kysyttiin, mitkä niistä ovat kolme tärkeintä.

Maakunnille suunnitelluista tehtävistä ylivertaisesti tärkeimmäksi koetaan sosiaali- ja terveydenhuolto. Kaksi kolmesta (62 %) valitsee sen kolmen tärkeimmän tehtäväalueen

joukkoon. Seuraavaksi tärkeimmiksi tehtävälueiksi Pirkanmaan asukkaat nostavat alueiden ja elinkeinojen kehittämisen mukaan lukien rahoitus (31 %) sekä joukkoliikenteen alueellisen suunnittelun ja järjestämisen (30 %).

Varsin keskeiseksi tehtäväksi noteerataan myös työ- ja elinkeinopalvelut mukaan lukien alueellisten yhteispalveluiden järjestäminen ja kehittäminen (27 %). Käytännössä saman painoarvon saa myös pelastustoimi (26 %). Vähempiarvoisiksi, joskaan ei arvottomiksi, tehtäviksi nähdään maakunnallisen identiteetin, elinvoiman ja kulttuurin edistäminen.

Pirkanmaalaisten näkemykset ovat samansuuntaisia kuin koko maan väestön näkemykset keskimäärin. Merkittäviä eroja on mahdotonta havainnoida.

Näkemykset paikallisesta itsehallinnosta

Enemmistön mielestä maakuntaitsehallinto edellyttää vain suoria vaaleja ja itsenäisiä toimielimiä

Paikallisella itsehallinnolla tarkoitetaan yleensä paikallisviranomaisten oikeutta ja kelpoisuutta säännellä ja hoitaa lain nojalla huomattavaa osaa julkisista asioista omalla vastuullaan ja paikallisen väestön etujen mukaisesti.

Paikallisen itsehallinnon toteutus ei kuitenkaan ole yksiselitteinen asia. Joissain paikallistason tehtävänä on lähinnä vain toteuttaa valtiotason poliittisia päätöksiä käytännössä. Toisissa tapauksissa paikallistasolle on puolestaan annettu paljon itsenäistä päätäntävaltaa esimerkiksi taloudellisten voimavarojen suhteen sisältäen mm. verotusoikeuden.

Teemaa lähestyttiin tiedustelemalla näkemystä kuntien ja maakuntien itsehallinnon tunnusmerkeistä. Tehtävänä oli valita ne kriteerit, joiden pitää täytyä, että kuntaa ja maakuntaa voidaan pitää itsenäisinä.

Kuntien osalta enemmistö Pirkanmaan asukkaista edellyttää ainakin kolmen kriteerin täyttymistä. Nämä ovat suora kansanvaali (59 %), omat ja itsenäiset toimielimet (56 %) sekä oikeus omaan talouden hoitoon ml. verotusoikeus (55 %). Lähes puolet (46 %) näkee, että kunnan itsenäisyys edellyttää myös yleistä toimialaa (oikeus ja edellytykset kuntalaisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisiin päätöksiin).

Maakuntien osalta vaatimukset itsenäisyydestä eivät ole yhtä ehdottomia. Enemmistön mielestä maakunnan itsenäisyys vaatii vain suoria vaaleja (52 %) ja itsenäisiä toimielimiä (51 %). Oma talouden hoito ml. verotusoikeus ei ole maakunnan itsenäisyyden välttämätön edellytys, ei myöskään yleinen toimiala.

Kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeellisiksi

Suhtautumista paikalliseen itsehallintoon selvitettiin myös kolmella asenneväittämällä. Enemmistö Pirkanmaan asukkaista (54 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä tohtii olla vain neljännes (26 %). Melko moni ei osaa ottaa kantaa (19 %).

Kunnallinen ja maakunnallinen itsehallinto koetaan tarpeellisiksi ainakin joissain puitteissa. Selvä enemmistö Pirkanmaan asukkaista torjuu väittämän, jonka mukaan ”kunnat eivät tarvitse itsehallintoa” (60 %). Reilu neljännes (27 %) olisi valmis romuttamaan kunnallisen itsehallinnon.

Maakunnallinen itsehallinto jakaa hieman enemmän mielipiteitä puolesta ja vastaan. Reilu kolmannes (35 %) kokee, että ”maakunnat eivät tarvitse itsehallintoa”. Joka toinen (48 %) kuitenkin taklaa moisen väittämän.

Pirkanmaan asukkaiden mielipiteet ovat linjassa koko maan väestön näkemysten kanssa. Hieman keskimäärää useampi Pirkanmaan asukkaista suhtautuu varauksellisesti maakunnalliseen itsehallintoon.

Mielipiteet sote-uudistuksen vaikutuksista

Enemmistö uskoo palveluiden heikkenevän sote-uudistuksen seuraamuksena

Tutkimuksessa vastaajille kerrottiin, että tällä hetkellä sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu on kunnilla. Vastaisuudessa järjestämisvastuu siirtyy maakunnille siten että julkinen, yksityinen ja kolmas sektori kilpailevat palveluiden tuotannossa.

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan ratkaisun myötä viiden keskeisen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella oletetaan olevan toteutuessaan.

Pirkanmaan asukkailla on varsin pessimistinen näkemys sote-uudistuksen seuraamuksista. Kaksi kolmesta (68 %) arvioi palveluiden tasavertaisuuden maan eri puolilla heikkenevän. Eikä tässä kaikki. Enemmistö uskoo lisäksi, että palveluiden laadussa (54 %) ja saavutettavuudessa (53 %) tapahtuu herpaantumista nykyisestä tasosta.

Palveluketjun toimivuuden peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin ennakoitaan myös huonontuvan (51 %). Parempaa ei ole luvassa edes palveluiden määrän suhteen, jos Pirkanmaan asukkaiden näkemys on luottaminen. Joka toinen uskoo heikennyksiin palveluiden määrässä (49 %).

Pirkanmaan asukkaiden näkemykset sote-uudistuksen seuraamuksista ovat lähellä koko maan väestön keskiarvoa.

Tutkimuksen toteutus

KAKS - Kunnallissalan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy (TNS Gallup Oy).

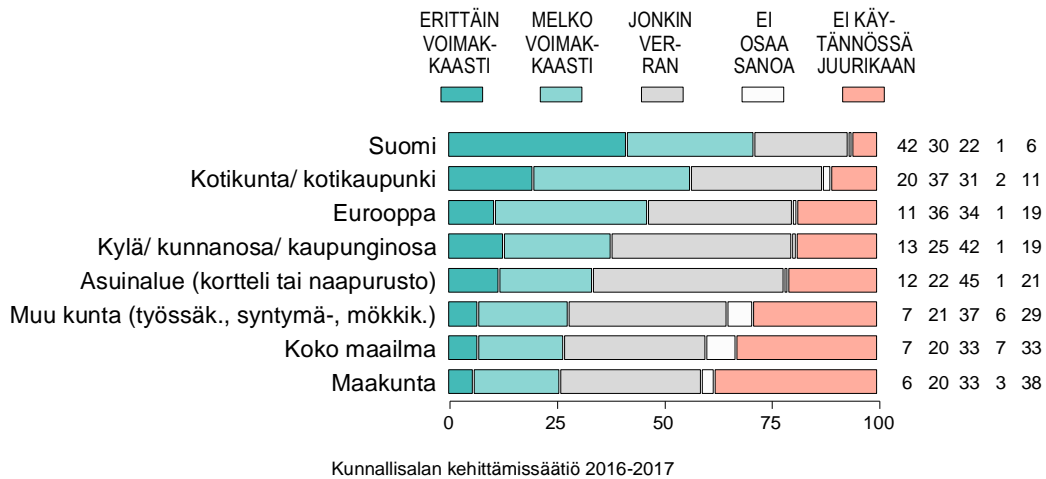
Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa joulukuussa 2016. Haastatteluja tehtiin Pirkanmaalla 300. Vastaajat edustavat maakunnan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Pirkanmaalla viisi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 75 vuotta täyttäneitä väestöä edustavaan aineistoon. Koko maan väestöä edustava vertailuaineisto sisältää 4.299 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on suurimmillaan yksi ja puoli prosenttiyksikköä suuntaansa.

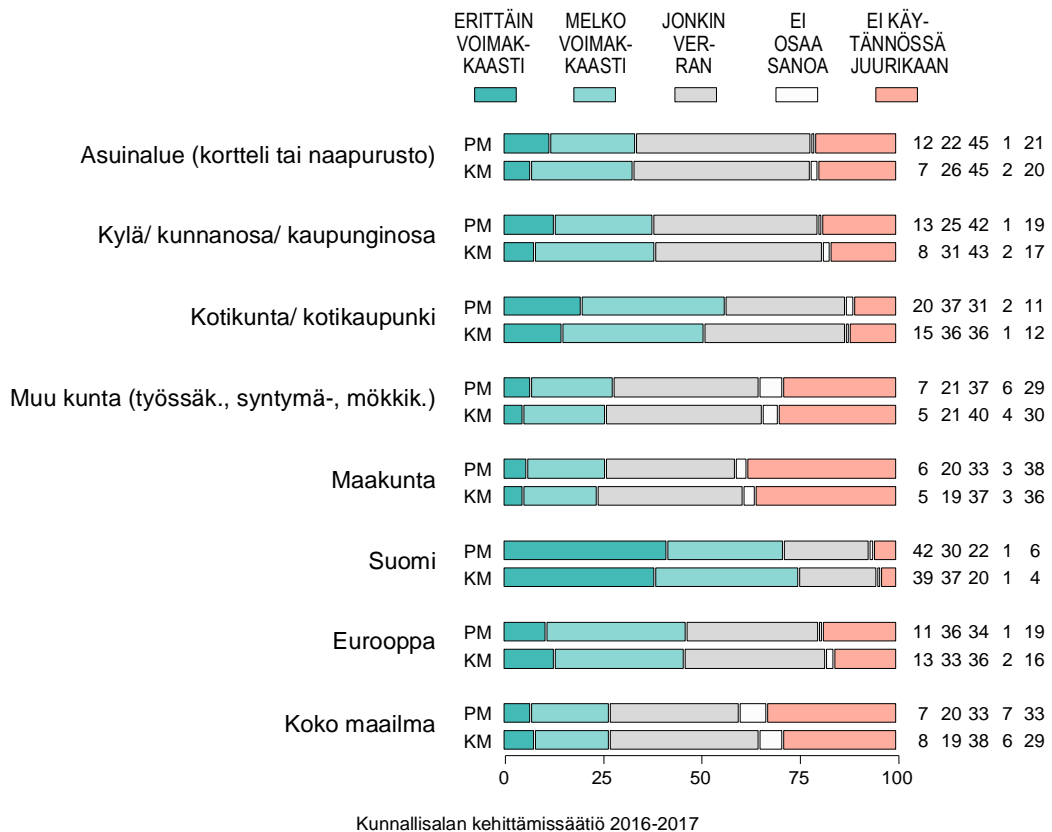
Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087.

Kuvio 1-5. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: PIRKANMAA (%).

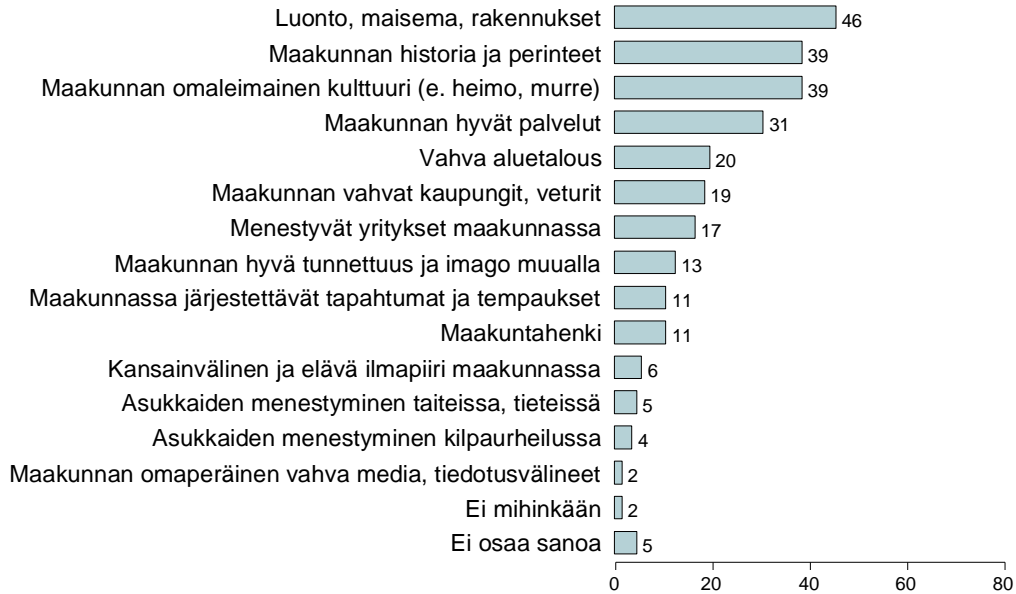

Kuvio 1-5. MISSÄ MÄÄRIN KOKEE SAMAISTUVANSA ERILAIISIIN ALUEELLISIIN KOKONAISUUKSIIN: PIRKANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

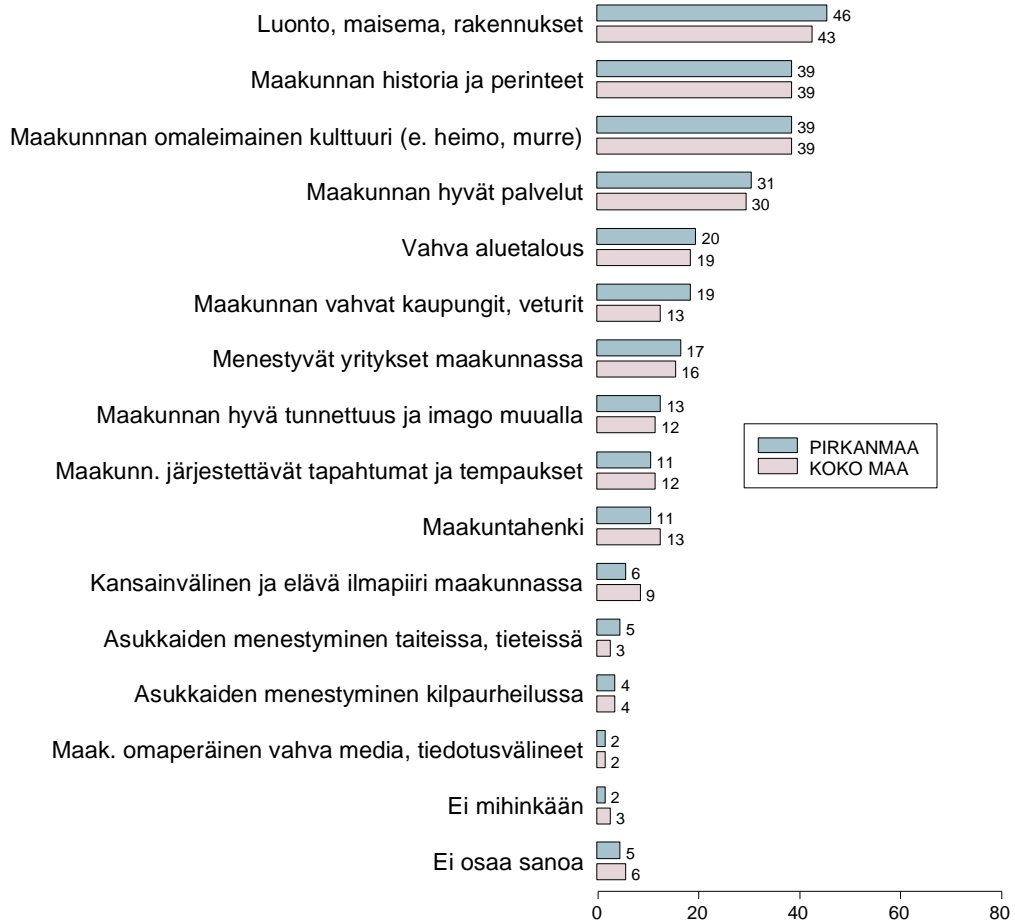
Kuvio 2-5. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA: PIRKANMAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

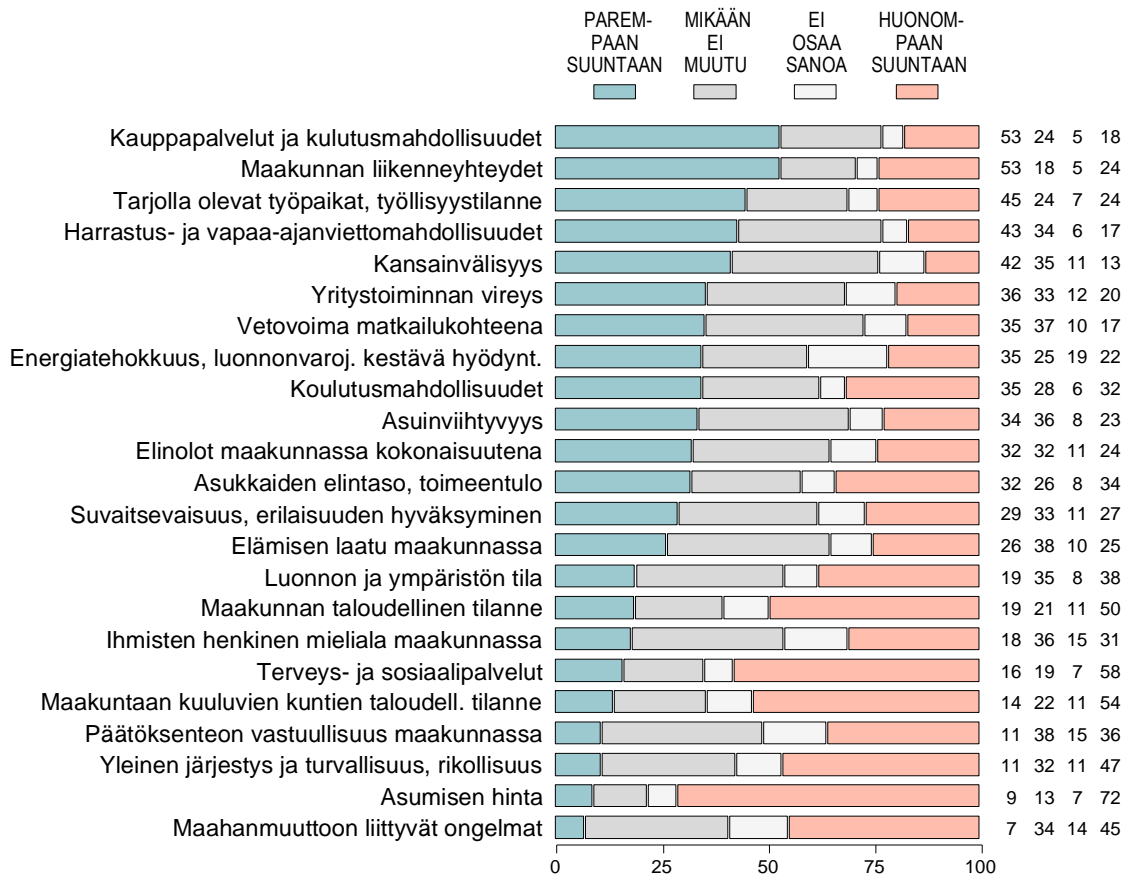
Kuvio 2-5v. MIHIN TEKIJÖIHIN OMAN MAAKUNNAN IDENTITEETIN PITÄISI PERUSTUA: PIRKANMAA vs. KOKO MAA (kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

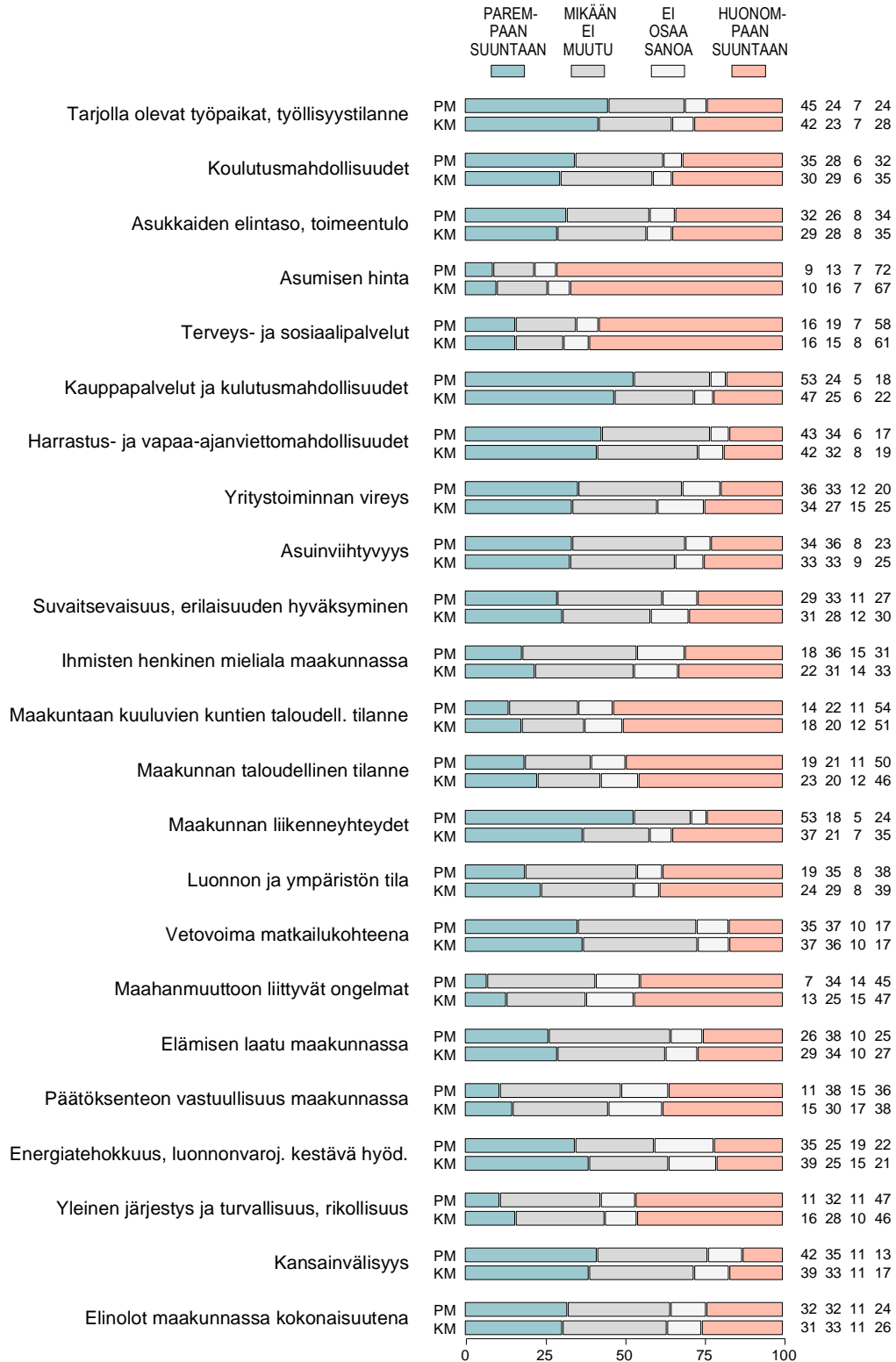
Kuvio 4-5. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISEKSI ARVIOI OMAN MAAKUN-
TANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: PIRKANMAA (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

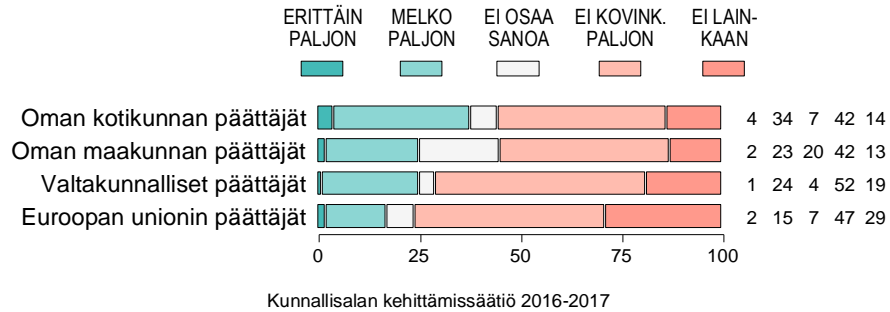
Kuvio 4-5v. MITEN ARVIOI OMAN MAAKUNTANSA KEHITTYVÄN TULEVAISUUDESSA: PIRKAN-
MAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

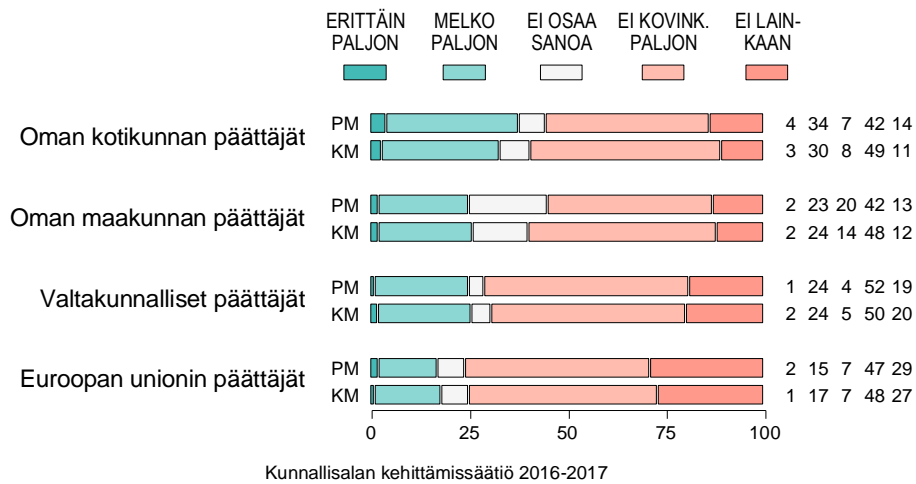
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 5-5. MISSÄ MÄÄRIN YLEENSÄ LUOTTAU PÄÄTTÄJIIN: PIRKANMAA (%).

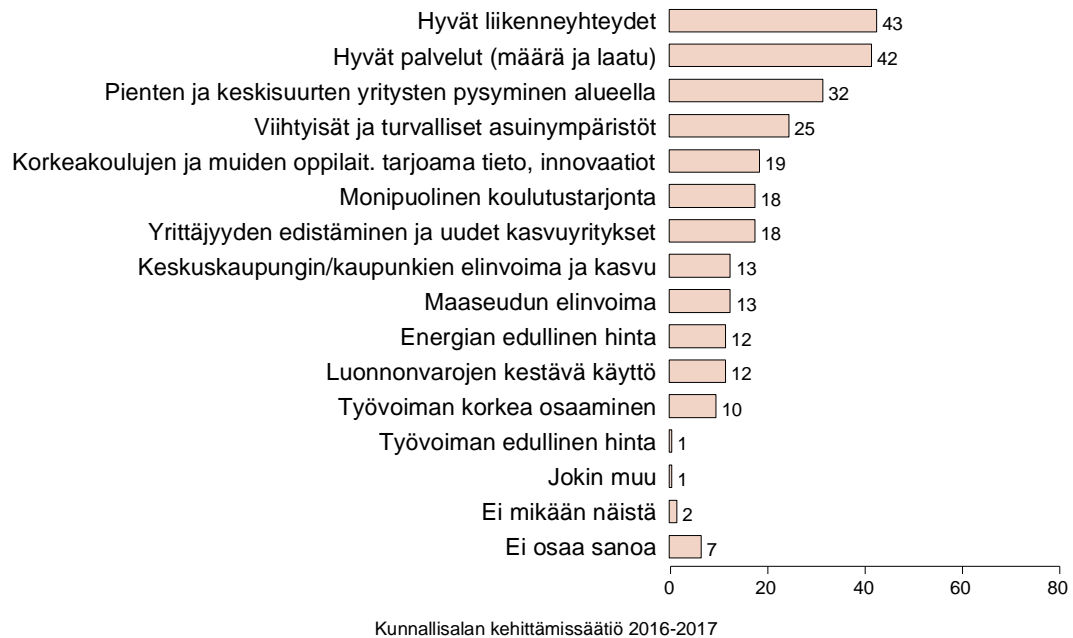

Kuvio 5-5v. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTAU PÄÄTTÄJIIN: PIRKANMAA (PM) vs. KO-KO MAA (KM, %).

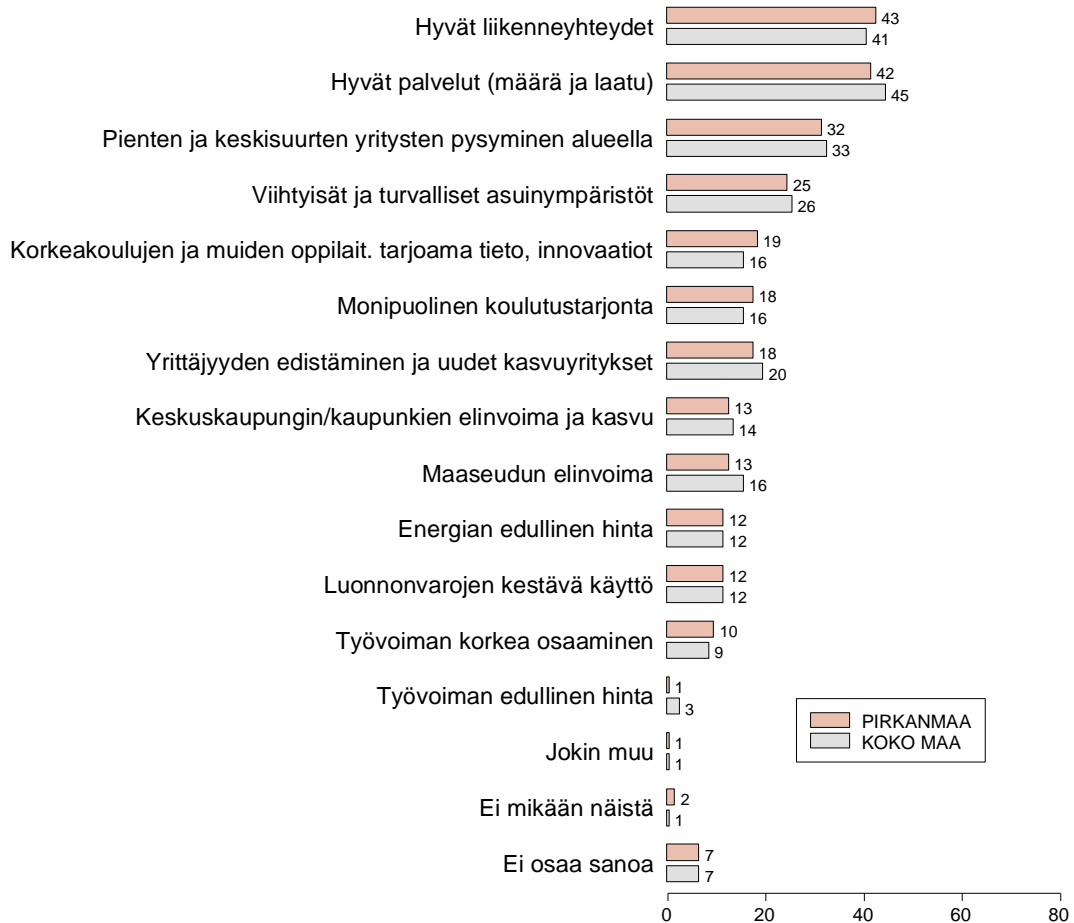

Kuvio 11-5. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KANNALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: PIRKANMAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

Kuvio 11-5v. MITKÄ OVAT OMAN MAAKUNNAN TULEVAISUUDEN MENESTYMISEN KANNALTA TÄRKEIMPIÄ ASIOITA: PIRKANMAA vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

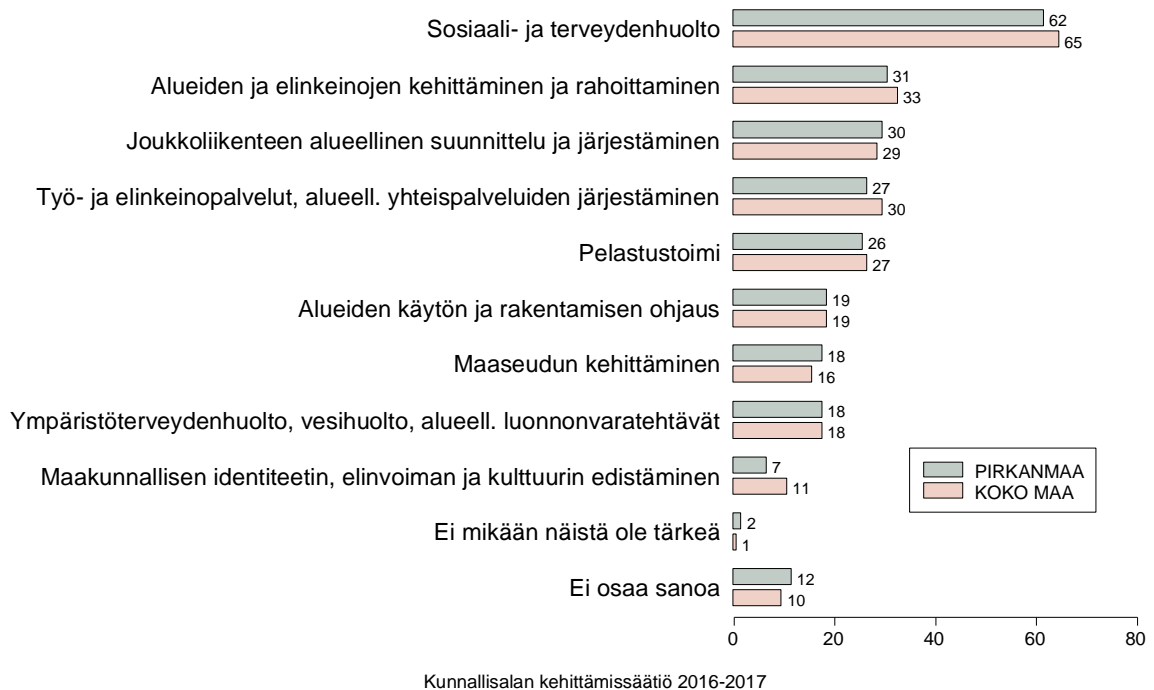
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2016-2017

Kuvio 10-5. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: PIRKANMAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

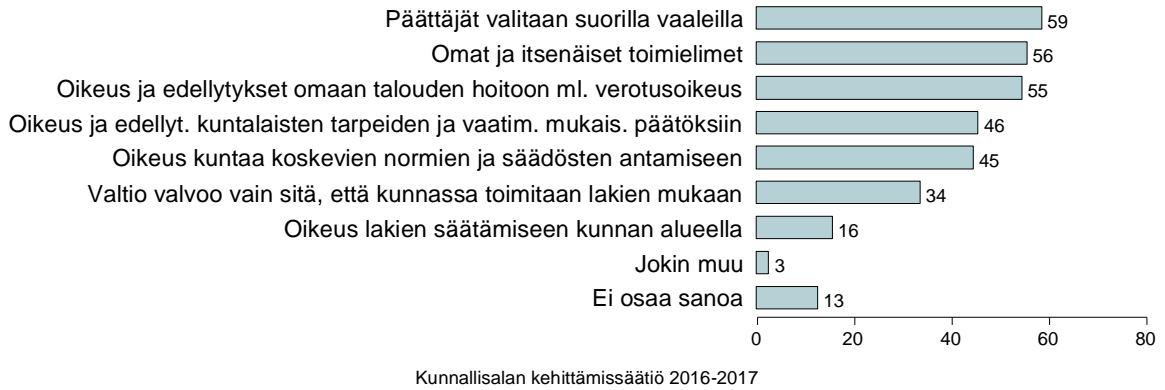

Kuvio 10-5v. MITKÄ OVAT MAAKUNNILLE KAAVAILLUISTA TEHTÄVISTÄ KAIKKEIN TÄRKEIMMÄT: PIRKANMAA vs. KOKO MAA (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

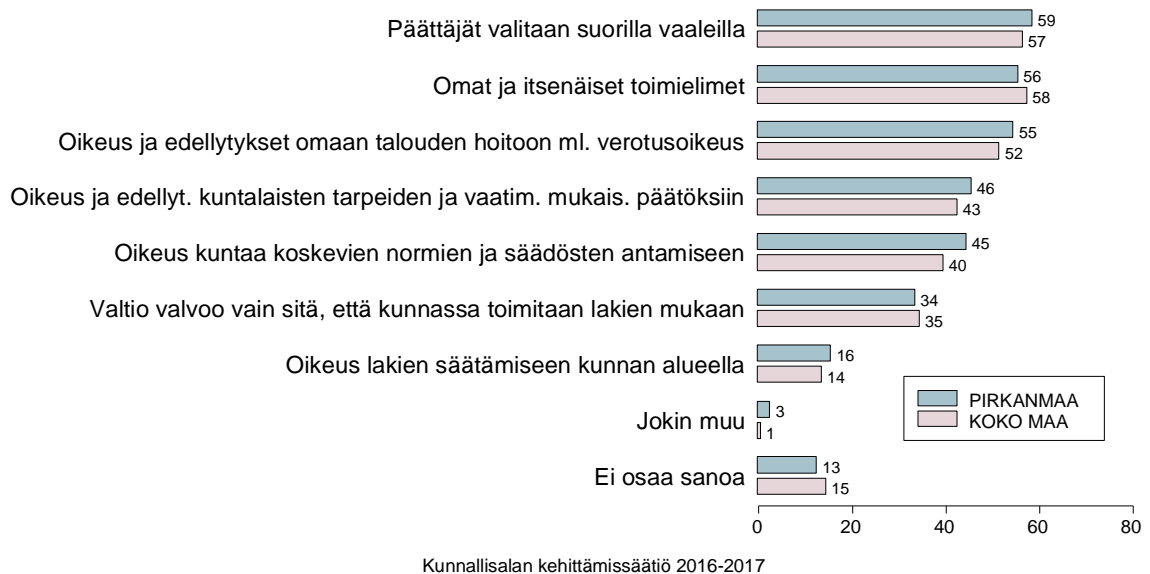

Kuvio 7-5. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: PIRKAN-
MAA (%).

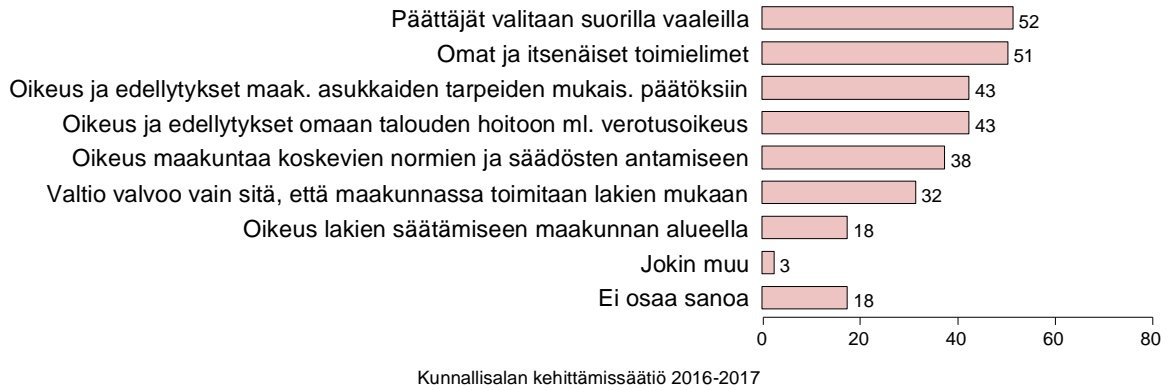

Kuvio 7-5v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ KUNTAA ITSENÄISENÄ: PIRKAN-
MAA vs. KOKO MAA (%).

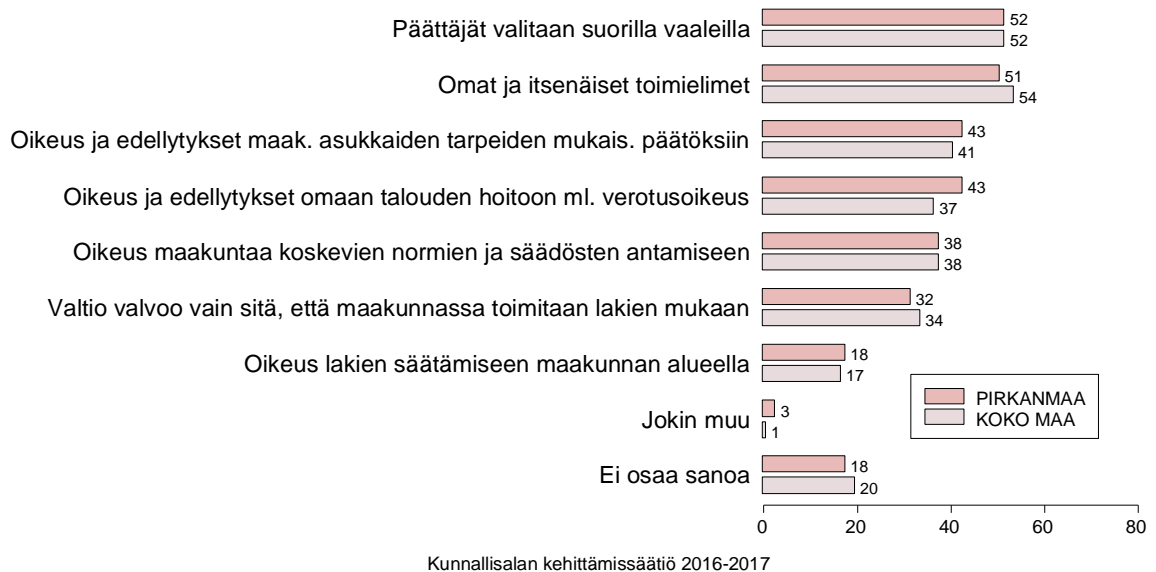

Kuvio 8-5. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: PIRKANMAA (%).

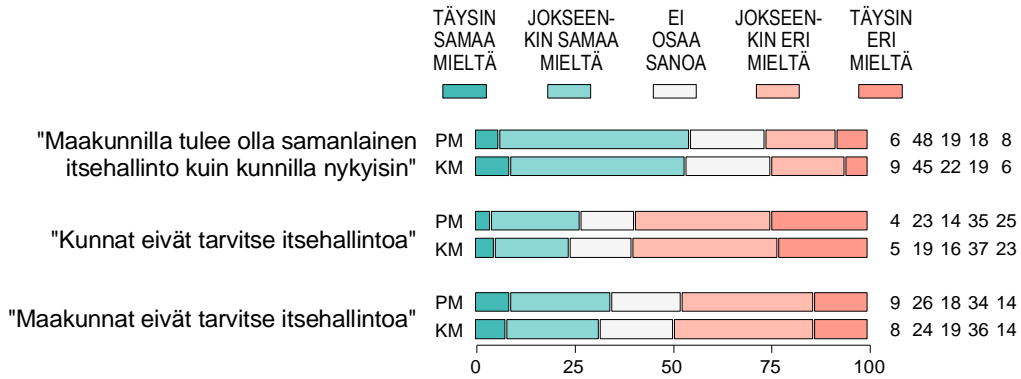

Kuvio 8-5v. MINKÄ PIIRTEIDEN TULEE TÄYTTYÄ, ETTÄ PITÄÄ MAAKUNTAA ITSENÄISENÄ: PIRKANMAA vs. KOKO MAA (%).

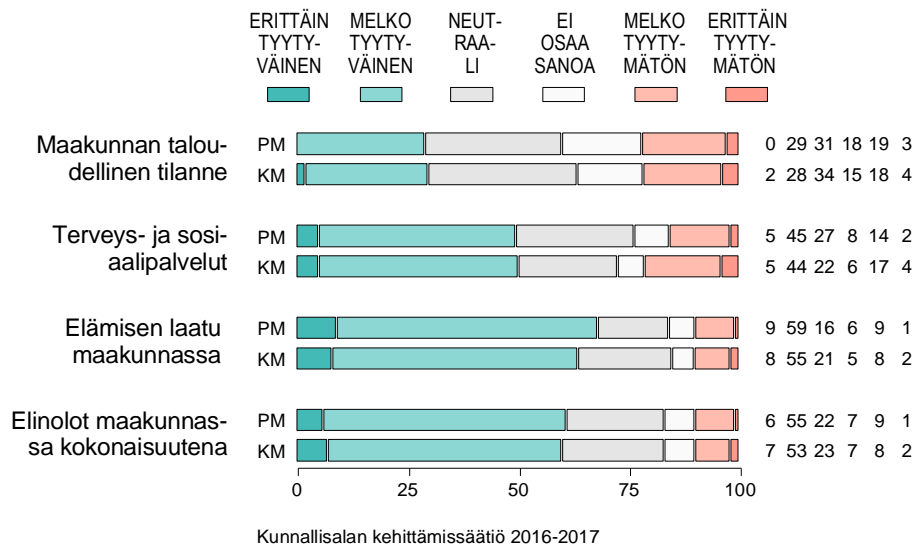

Kuvio 9-5v. SUHTAUTUMINEN ITSEHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: PIRKANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

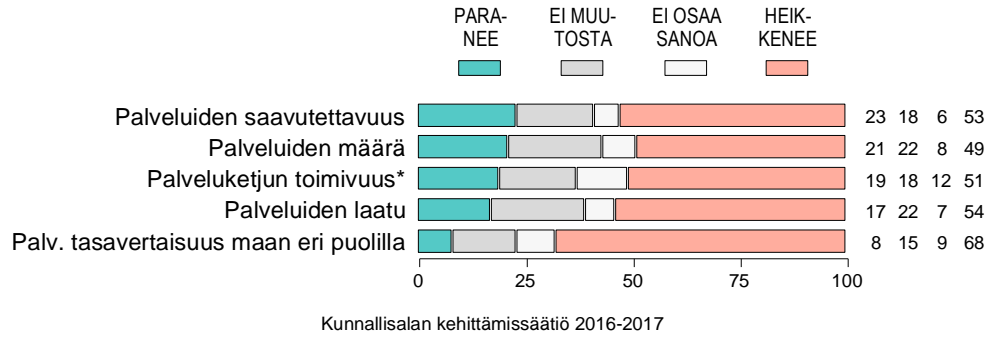

Kuvio 12-5v. MITEN TYYTYVÄINEN TAI TYYTYMÄTÖN ON SEURAAVIIN ASIOIHIN MAAKUNNASSAAN: PIRKANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

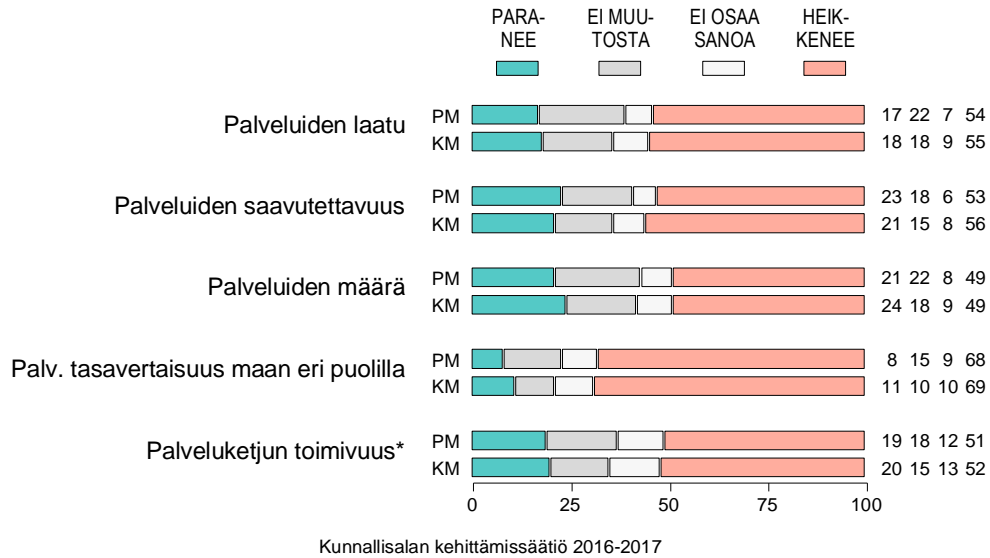

Kuvio 6-5. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PIRKANMAA (%).

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoittoa vaativiin palveluihin

Kuvio 6-5v. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PIRKANMAA (PM) vs. KOKO MAA (KM, %).

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikoishoittoa vaativiin palveluihin